

МЕРЕЖИВО

Халашське мереживо

Українська сорочка з мереживом

Мереживо — це декоративний виріб із тканини і ниток для прикрашання одягу та інтер'єру. Усі види мережива об'єднує техніка плетіння з формуванням отворів різного діаметру, які утворюють різноманітні візерунки. У наш час існує машинне та ручне плетіння мережив.

Ручне плетіння поділяється за технікою виконання: плетіння на коклюшках, шиття (мереження) голкою, в'язання гачком, філейне в'язання, в'язання на спицях.

Мереживо виготовляють із різних ниток: шовкових, лляних, бавовняних, металевих тощо. Ним здавна прикрашають скатертини, серветки, одяг і навіть взуття.

Батьківщиною мереживоплетіння вважається Бельгія, однак точного часу виникнення цього художнього промислу встановити неможливо: згадка про мереживо є навіть у біблійних текстах. Наприклад, у Першій книзі Царів розповідається про те, як Соломон збудував і оздобив свій дім: «А на тих маковицях, що були на верхах стовпів, було мереживо плетеної роботи та шnurки роботою ланцюжків, сім на маковиці одній і сім на маковиці другій» (*перекл. І. Огієнка*).

Особливого розквіту мереживоплетіння набуло в XV ст. у Венеції, Фландрії та Нідерландах. У кожному регіоні воно мало свої особливості.

Усесвітнє визнання здобуло венеційське мереживо, яке називають гіпюром. Брюссельське мереживо (шите і плетене) відзначалося складними тематичними композиціями. А французьке мереживо мало декілька різновидів: плетене (валансьєн і шантійї) та шите (алансон). У XIX ст. високого розвитку набуло угорське мереживо, яке називали халашським.

У Київській Русі також було відоме це витончене мистецтво. Оздоблений мереживом одяг згадується в «Іпатіївському літописі»: князь Данило Галицький під час зустрічі з угорським королем (1252 р.) був одягнений у «жупан із золототканого едвабу грецького і широким золотим мереживом обшитий» (*перекл. Л. Махновця*).

Мереживо виготовляли в поміщицьких школах-майстернях на Чернігівщині й у Закарпатті. Це було шите мереживо. В Україні процвітало виготовлення мережива двох напрямів: плетіння гачком і шиття голкою.

На початку XIX ст. набув поширення машинний спосіб виготовлення мережива. Такі вироби можна поділити на декілька груп. Це плетене мереживо, виготовлене на жакардових машинах. На в'язально-мереживних машинах створювали в'язане мереживо. А за рахунок ажурних переплетень отримували ткане. У сучасній Україні мереживні машинні вироби випускає фабрика у м. Коломия Івано-Франківської області.

Мереживом прикрашають українські рушники. Воно може поєднуватись із вишивкою або бути основним видом декору. Красивий і водночас стриманий вигляд мають українські мережані сорочки.

ЦЕ ЦІКАВО

- Королева Шотландії Марія Стюарт була чудовою майстринею з мереживоплетіння.
- У 1623 році король Іспанії Філіп III видав закон, який забороняв прикрашати одяг мереживом, бо на нього витрачали невиправдано великі кошти.
- До XVII ст. мереживом прикрашали військові мундири, чоботи й карети.
- Мереживо було неодмінною частиною посагу нареченої в багатьох країнах світу.

Подушки в техніці печворк

Кінусайга

Квілтінг

Печворк — це клаптикове шиття, тобто зшиті між собою шматочки тканини, складені у візерунок і посажені на підкладку.

Дослідники вважають батьківщиною печворку Англію, де це мистецтво виникло у відповідь на заборону ввозу в країну індійських тканин. Але вже в Давньому Єгипті створювали клаптеві орнаменти зі шкіри. А в одному з буддійських храмів в Азії паломники за традицією залишали шматочки свого одягу. Ченці-буддисти шили з цих клаптиків килим, весь час додаючи нові фрагменти. Зі сходу печворк мандрує в Європу, а далі й в Америку.

Якщо в Європі печворк вважався аристократичним видом мистецтва і виробу в цій техніці входили навіть до посагу принцес, то в Америці він став мистецтвом бідняків. Адже після далекої подорожі одяг та інші пожитки переселенців зношувалися і потребували заміни. Та де візьмеш обновки в такому становищі? Тож винахідливі господині перекроювали зношені речі, складаючи з найкращих клаптиків ковдри, фіранки, скатертини тощо.

Японія також подарувала світові своєрідні різновиди печворку. Японці здавна шили матраци, набиті бавовною й шерстю, які мали назву «футон». Такі матраци були досить дорогими. Щоб зекономити, японські господині на потертій місця нашивали шматочки тканини з кімоно, даючи предметам нове життя. При цьому винайшли свій вид печворку, якому дали назву *кінусайга* — шиття без голки.

А ще у японців побутував багатошаровий печворк, прикрашений декоративними стібками. Цей різновид печворку отримав назву *квілтінг*.

Іще один цікавий різновид клаптикового шиття називається *каучінг*. Ще його називають *крейзібідінгом* — від англійського *crazy* — божевільний. Це тому, що він надає цілковиту свободу творчості: майстер може використовувати для застрочування на основу будь-що: пряжу, нитки, тасьму, мереживо в різному сполученні кольорів та в будь-яких формах.

Для роботи в техніці печворк потрібні такі матеріали: шаблон із цупкого картону, клапти тканини (випрані, випрасувані і, можливо, накрохмалені), тканина-фон, синтепон чи флізелін, скісна стрічка для обробки краю, нитки, швейні голки, англійські шпильки, ножиці, сантиметрова стрічка, лінійка і лінійка-трикутник, крейда або олівець, наперсток. Можливо, ще й швейна машина, але це не обов'язково — можна працювати вручну. А ще фантазія, охайність, точність і терпіння.

За правилами цієї техніки у виробі обов'язково переважає один колір. Інші кольори його лише доповнюють.

У техніці печворку є величезна кількість усталених візерунків. Наприклад, такі: хата, колодязь, ялинка, рілля, шахівниця, ананас, млин, зірка, стільники, квітка, кораблик, вітраж, тюльпан, серце. Із розвитком мистецтва цей перелік поповнюється.

Якщо виявити фантазію й використати підручні матеріали, кожен охочий може створювати свої шедеври, які будуть тішити око і приносити користь у побуті.